

kat

hond

paard

leeuw

haan

nest

gans

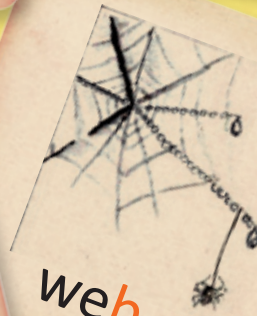
wrat

walvis

mus

web

ree

Betty Vleeschouwer

MOEILIJKE LETTERS LEZEN

acco

Moeilijke letters lezen

Oefenbladen dyslexie

Betty Vleeschouwer

Eerste druk: 2013

Gepubliceerd door

Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven, België
E-mail: uitgeverij@acco.be – Website: www.uitgeverijacco.be

Voor Nederland:

Acco Nederland, Westvlietweg 67 F, 2495 AA Den Haag, Nederland
E-mail : info@uitgeverijacco.nl - Website : www.uitgeverijacco.nl

Omslagontwerp : www.frisco-ontwerpbureau.be

© 2013 by Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven (België)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

Inhoud

Inleiding	7
Oefenbladen	
aa – ee	12
Korte klinker – lange klinker	29
b	39
d	41
b-d	42
Finale b-d	65
c	69
i – l	75
eu – ui	78
-ig en -lijk	92
ie – ei	97
m – n	111
ng	124
W – M	130
oe	135
wr	140
th	145
sj	151
Omkeringen	154
-st en -ts	161
Medeklinkerverbindingen met “r”	168
Open lettergreep – gesloten lettergreep	178
Automatisatie van kleine woorden	188
-tie	192
Herhalingsversje	196
Doe-lezen	197
Bronnen	205

Inleiding

Deze werkbladen zijn ontstaan tijdens de behandeling van kinderen met zeer ernstige dyslexie. Ze bevatten leesoefeningen in spelvorm tot en met AVI 5 = M 5 van de nieuwe leesindeling. Ze zijn bedoeld voor kinderen bij wie de eerste tekenen van een moeizame leesevolutie opduiken, maar ook voor kinderen aan het einde van de basisschool met zeer hardnekkige leesstoornissen. Het is immers kenmerkend voor deze laatste groep kinderen dat steeds dezelfde fouten persisteren tot ver in de basisschool en daarna. Speelse spellingblaadjes zijn er in overvloed maar speelse leesblaadjes zijn schaars, daarom dit boek als aanvulling op de reguliere leestekstjes.

Ik behandel hier vooral die moeilijkheden die blijven opduiken na herhaaldelijke instructie op school, in de zorgklas of in de therapie. Deze bundel bevat geen grafemen die geen leesmoeilijkheden opleveren (bijvoorbeeld: ooi, aai, ...). Anderzijds tref je wel oefeningen aan op grafemen die op school en in therapieprogramma's geen of te weinig aandacht krijgen (bijvoorbeeld: de hoofdletter 'i'). Ik bied de 'lastige leesletters' aan per grafeem en niet per leesniveau.

Vanuit de wetenschap dat een kind de beste leerresultaten neerzet in een positieve, prettige leeromgeving (zie Lernout & Provost, 2000), vind je in deze map veel leesspelletjes om het probleem aan te pakken. Ik heb deze stelling door de jaren heen ervaren en ik onderschrijf deze dan ook volmondig, zeker voor kinderen die met zo'n grote moeilijkheden moeten leren omgaan in hun prille leventje.

De meeste oefeningen in dit boek zijn zeker bekend: memory, ganzenbord, adders en ladders, vier op een rij, waar of niet waar, doolhoven, ... Niets nieuws onder de zon, zul je zeggen, maar dit boek reikt ze je pasklaar aan als leesoefening en indien je ze nog beter op dat ene kind wilt afstemmen, vind je bij de geraadpleegde bronnen een link om ze online te personaliseren.

Wisselrijtjes (structuurlijstjes) zul je alleen in spelvorm aantreffen omdat onderzoek uitgewezen heeft dat de rijtjes op zich weinig effect hebben op de leesvorderingen en de zwakke lezer eerder in verwarring brengen. De motivatie voor dergelijke oefeningen is meestal ver te zoeken. Ik verwijs voor meer informatie over dit onderwerp naar het onderzoek van Eva Marinus onder leiding van prof. dr. D.A.V. van der Leij (www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOP_823HUT, ook terug te vinden op www.uitgeverijacco.be/moeilijkeletterslezen).

Deze oefenbladen zijn het resultaat van het uitproberen van alle mogelijke therapieprogramma's van de voorbije dertig jaar. Ik heb vooral die ideeën weerhouden waar ik zelf steeds weer naar teruggrijp en waarvan ik in de therapie gevoeld heb dat ze kinderen op een aangename manier echt hulp

bieden. Deze oefeningen kunnen zelfs concurreren met computerspelletjes als de begeleider voor de nodige 'ambiance' zorgt.

Hoe ga je te werk?

Er wordt steeds gestart met multisensoriële discriminatie-oefeningen waarbij de opvallende kenmerken van het grafeem benadrukt worden en waarnaar gerefereerd zal worden tijdens de verschillende opdrachten.

Ik ben er als logopediste van overtuigd dat de beleving van een grafeem via het lichamelijk/articulatoirisch ervaren van de eigenschappen van dat grafeem kan bijdragen tot de automatisatie ervan bij het lezen. Dat wil zeggen dat de inoefening uit de multisensoriële voorstelling van het grafeem bestaat, waarbij het kind uitgenodigd wordt om de karakteristieken van het grafeem te ontdekken, vaak in combinatie met het grafeem dat verwarring brengt om de verschilpunten auditief, visueel en tactiel te leren waarnemen/benoemen/voelen. Hoewel vooral de visuele aspecten benadrukt worden, kun je een leesact nooit zonder de auditieve of tactiele kenmerken benaderen.

De visuele steun en de lichamelijke ervaring van de linkerhand die de letter 'b' vormt, samen met het markeren van de letter 'b' op het leesblad vergemakkelijken het lezen van deze probleemletter en dragen bij tot de automatisatie ervan.

Daarna wordt er in verschillende spelvormen geoefend. Bij ieder grafeem horen 5 à 10 oefenbladen. Ik beschouw deze als extra oefeningen naast de gewone leesbladen uit je eigen werk of uit de specifieke leesmappen (zie geraadpleegde bronnen: Speciale leesbegeleiding, Estafette, Leesland, Leesbalans, Leesweg, ...).

De spelletjes zijn eenvoudige dobbelsteen- of kaartspelletjes die je makkelijk kunt uitknippen of waar weinig of geen voorbereidingswerk aan is. Vaak worden ze op twee niveaus aangeboden: woorden voor eerste lezers en meerlettergrepige woorden voor wat meer gevorderde lezers. Je vindt deze indeling verder bij de verklaring van de symbolen terug.

De overgang naar de leestekst wordt gemaakt via 'waar of niet waar'-zinnetjes. Ook daar houd ik het luchtig want bij het zien van een ganse bladzijde tekst, zinkt bij vele kinderen de moed in de schoenen. De gezichtjes klaren op wanneer je hun vertelt dat het om grappige zinnetjes gaat. Het is toch

veel leuker om je mening te geven over 'een haan eet elke dag een ijsje' dan over 'een haan is een mooi dier'.

Uiteindelijk wordt een korte leestekst aangeboden in de vorm van een versje. Versjes vragen om expressief lezen en dat is echt wel zwoegen voor de meeste kinderen met dyslexie. Je waarschuwt hen het best dat ze de bladen meer dan één keer zullen moeten inoefenen. Maar in versjes zit ritme en de meeste kinderen houden van muziek, dat element kun je uitbuiten om 'staccato-lezers' van het hakken af te helpen. Je werkt op deze manier ook op het tempo van trage lezers en op de expressie van monotone lezers.

Hoe je nog meer op tempoproblemen kunt werken, vind je in de publicaties van Luc Koning en Eric Billiaert (zie geraadpleegde bronnen achteraan dit boek).

Meestal begin ik zelf het versje theatraal voor te lezen. Daarna 'lees' ik het versje nog eens ritmisch zonder woorden, met 'pom po-pom po-pom...' Je kunt dit begeleidend 'meetikken' of je kunt zelfs een muzikaal ritme op de achtergrond toevoegen (<http://www.apeldoorn-onderwijs.nl/rap/>, zie ook www.uitgeverijacco.be/moeilijkeletterslezen). Daarna laat je het kind meeklappen terwijl je leest en dan probeer je het samen waarbij de begeleider steeds stiller en stiller gaat lezen zodat uiteindelijk alleen het kind te horen is. Uiteraard kun je tussenstappen weglaten wanneer het kind aangeeft om het alleen te proberen. Succes en glunderende oogjes verzekerd!

In dit boek zijn tekeningen en versjes verwerkt uit mijn kleurrijk versjesboek. Dit boek met de bijbehorende tekeningen is als prentenboek te verkrijgen (Acco, 2012, zie www.uitgeverijacco.be). De cover van dit boek en de prenten bij elke letter geven je alvast een voorsmaakje.

Symbolen

Om zowel de kinderen als de begeleiders vlug een beeld te geven van de opdracht, worden volgende symbolen gebruikt:

Oefening voor beginnende lezers.

Oefening voor gevorderde lezers.

Een leesoefening waarbij je toch schrijfgerief nodig hebt. Hiermee bedoel ik niet dat de kinderen echt woorden of zinnen moeten schrijven. De meeste kinderen met dyslexie hebben ook dysorthografie en schrijven niet graag. Daarom wordt de leesoefening niet aan een echte schrijfoefening gekoppeld maar wel aan verbind-, markeer- of multiplechoice-oefeningen.

Een leesblaadje zonder schrijfgerief.

Leestip: je krijgt uitleg over een merkwaardige lettercombinatie of over de invloed van spellingregels op het leesresultaat.

Symbolen voor terugkerende spelletjes

Adders en ladders: dé favoriet van de kinderen!

Spelregels:

- Gooi met 1 dobbelsteen en stap vooruit.
- Lees het woord: als je juist gelezen hebt, blijf je staan. Als je fout gelezen hebt, keer je 1 hokje terug.
- Als je op een ladder komt, mag je alleen naar boven als het woord juist gelezen is, anders moet je 1 stap terug.
- Kom je op de kop van een adder, dan moet je niets lezen maar je moet terug naar de staart.

Vier op een rij

De kinderen moeten van de opdrachtwoorden steeds 4 x 4 woorden naast elkaar vinden. Daarbij zoeken ze in 3 richtingen: ↓ → ↘

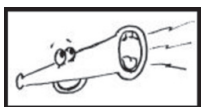
Flitskaartjes

Om te onderzoeken in welke mate de probleemletter geautomatiseerd is, kun je flitskaartjes gebruiken. Je houdt het kaartje even (in een flits) vóór de ogen van het kind op leesafstand. Wanneer alles foutloos gelezen wordt, verkort je de aanbiedingstijd. Deze oefening wordt slechts kort aangeboden en is bedoeld om zowel de onderzoeker als het kind een idee te geven over het feit of meer oefenen noodzakelijk blijft.

Memory

Alle kaartjes liggen omgekeerd op tafel. Bij elk woordkaartje hoort een plaatje. Wanneer je twee bij elkaar horende kaartjes omdraait en correct leest, krijg je een extra beurt.

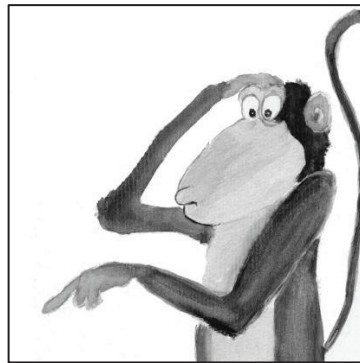
Bij al deze spelletjes mogen de kinderen niet vergeten dat het om luidop lezen gaat! Bij elk werkblad herinner je hen hieraan. Afhankelijk van hun leesniveau zullen ze ook altijd de opdracht voorlezen.

aa

aa van aap

Aa

en paars

Ee

ee van eend

en geel

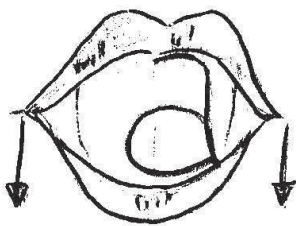

ee

aa

Je mond valt open.
Het bolletje in de letter valt ook
naar beneden.

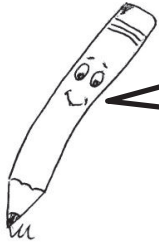
ee

Kun jij ook de letter “e” maken met
je linkerhand?

Het bolletje bovenaan doet denken
aan de golfjes van de zee.

Kleur eerst het bolletje van de "aa" paars

En het bolletje van de "ee" geel.

aa

ee

baan

been

laan

leen

gaan

geen

haar

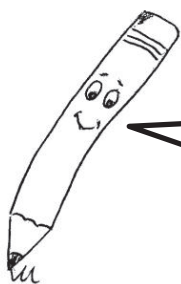
heer

aa ee aa ee ee

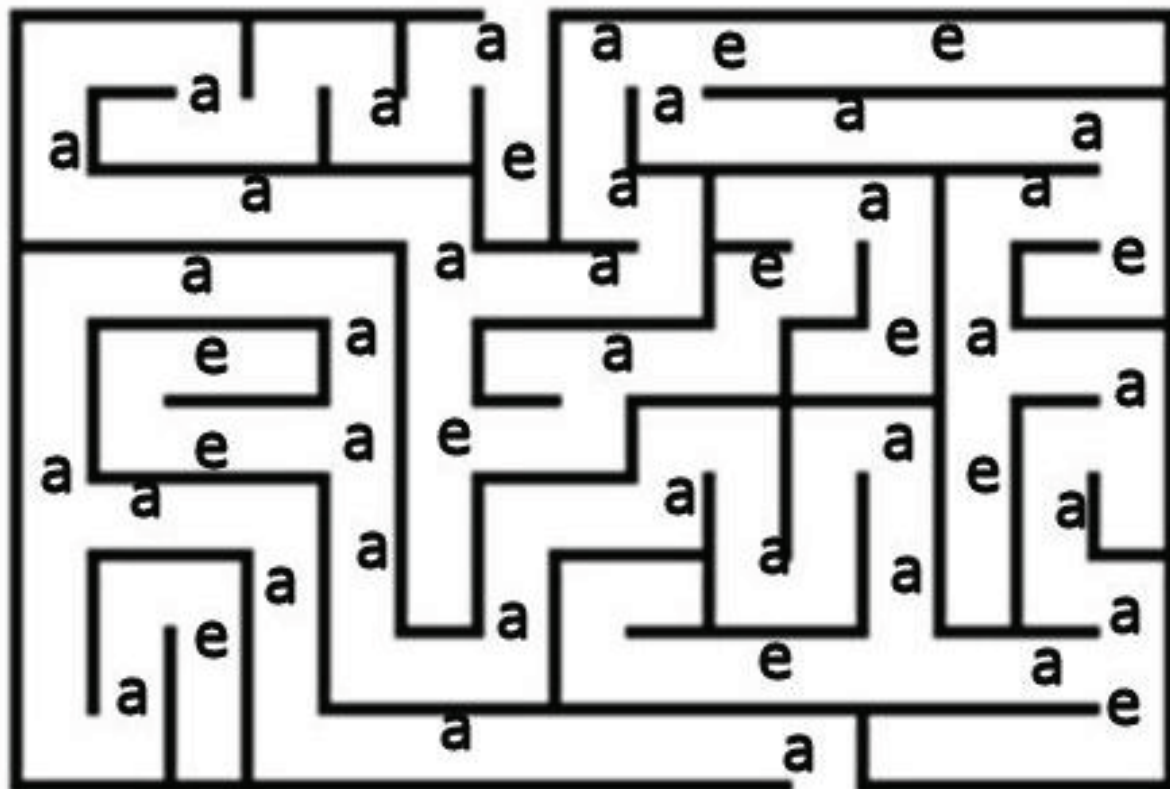
aa aa ee ee aa

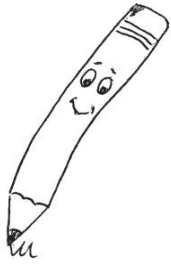
aa ee ee ee aa ee

Volg alleen de letter “a”.

Zo vindt de aap zijn banaan.

Kleur de letter "a". Wat zie je nu?

a

e a a eee e

e e e e

e a e a e e

a a aa a aa a a

a a

e a e e a e

e

a e a e

e

e ee e e

e e

[Dit boek is online te koop \(klik hier\)](#)

tor

vos

kluut

lam

fuut

angel

Kinderen met zeer ernstige dyslexie hebben de ganse basisschool nodig om te leren lezen, terwijl alle leesniveaus normaliter in het 4de leerjaar (groep 6) verworven zijn.

Dit boek richt zich tot logopedisten, remedial teachers, zorgcoördinatoren... die deze kinderen op een zinvolle, speelse manier willen begeleiden. Kinderen met dyslexie hebben ontzettend veel herhaling nodig vooraleer het automatisatieproces voor letterherkenning en -productie op gang komt. Dit boek reikt werkblaadjes aan die kinderen op een leuke manier op weg zetten naar deze automatisatie en doorbreekt zo het klassieke "woordenrijen en tekstjes lezen". De aangereikte spelvormen en therapie-ideeën hebben de voorbije 30 jaar hun nut bewezen in de logopediepraktijk van de auteur. Zij heeft vastgesteld dat met deze oefeningen zowel de motivatie voor de therapie als de progressie in de leesteknik aanzienlijk verhogen.

Betty Vleeschouwer is sinds 1979 logopediste. Vanuit haar werk met slechthorende en dove kleuters bij de start van haar loopbaan nam ze de multisensoriële aanbreng van taalproblemen mee. Daarna werkte ze tot 1992 met zwaar meervoudig gehandicapte volwassenen in het nursingtehuis De Valier in Liedekerke. In 1983 startte ze naast deze deeltijdse job haar zelfstandige praktijk te Denderleeuw en specialiseerde zich in de behandeling van dyslexie, dysorthografie en dyscalculie.

9 789033 495779